СТАНОВИЩЕ
от доц. д-р Атанас Владиков

По Проекта за изменение и допълнение на ПМС 64 от 2016 г. *„За условията и реда за утвърждаване на броя на приеманите за обучение студенти и докторанти вдържавните висши училища и за приемане на Списък на приоритетнитепрофесионални направления и на Списък на защитените специалности“*, в частта на промяната в § 5.

С § 5 се предлага нов текст: „От учебната 2026/2027 година министърът на образованието и науката предлага за утвърждаване на Министерския съвет не по-малко от 50 на сто от определения брой на приеманите за обучение студенти в професионалните направления„Администрация и управление“ и „Икономика“ за прием по реда на чл. 68; ал. 4 от Закона за висшето образование с резултата от държавния зрелостен изпит по учебния предмет Математика, който е с не по-малко от 60 на сто тежест при формирането на бала за приемане по съответната специалност.“

Имам обосновано предположение, че така написан текстът е възможно да не проработи и е отчасти нереален. Пожеланието за участие на оценката от държавния зрелостен изпит /ДЗИ/ по „Математика” от ДЗИ е добро на принципна основа. В случай, че се ползват последните актуални данни на МОН за 2025 г. се вижда, че общият брой зрелостници е 48’082, а зрелостниците избрали ДЗИ по „Математика” е 2’424. Това е приблизително 5% от всички зрелостници, като почти 95% от зрелостниците явили се по ДЗИ по „Математика” са издържали изпита (имат повече от оценка Среден 3).

На официалния сайт на НСИ е посочено, че завършилите средно образование в страната през 2024 г. са 43’443, а през 2023 г. са 59’826, но статистически редове с данни за явилите се на ДЗИ по „Математика” не се поддържат от НСИ. Ето защо би могло да се установи с обективен анализ от специалистите в МОН дали картината: общ брой зрелостници и зрелостници явили се с ДЗИ по „Математика” е сходна за изминалите няколко години – примерно – след премахването на локдауна в страната поради кризата от Ковид-19, за да се верифицира дали предлаганата политика ще сработи.

При работна хипотеза, че данните за изминалите години са сходни, то тогава ще се наблюдава несъответствие между предлагания план-прием на местата в държавните ВУ по професионалните направления /ПН/ 3.8. „Икономика” и 3.7. „Администрация и управление” и броят зрелостници, които могат да бъдат приети с ДЗИ по „Математика” в специалности по тези направления.

Нещо повече – съгласно чл.134, ал.1 от *Закон за предучилищното и училищното образование* /ЗПУО/ само предметът „Български език и литература” /БЕЛ/ е задължителен, докато предметът „Математика” е свободно избираем, като втори изпит по ДЗИ.

По последните публикувани данни на *„Рейтингова система на висшите училища в България”*, приетият брой първокурсници в ОКС „бакалавър” в ПН 3.7. „Администрация и управление” е 2’922, а в ПН 3.8. „Икономика” е 6’731, или общо 9’653. При общ брой на действащите студенти, записани в първи курс на обучение в страната: 65’156, студентите в първи курс в ОКС „бакалавър” в двете ПН, които се разглеждат – представляват 14,82%. Следователно, при брой на зрелостниците, които се явяват с ДЗИ по „Математика” от около 2’400 души до съществуващ капацитет от 9’650 души в ОКС „бакалавър” в първи курс по ПН 3.8. „Икономика” и ПН 3.7. „Администрация и управление” – ще се образува надхвърляне от приблизително 7’250 места в първи курс във висшите училища над броя на зрелостниците.

Ето защо дори всичките зрелостници в страната – успешно положили изпита си по ДЗИ „Математика" – да кандидатстват в тези две ПН, те пак няма да запълнят 50% (около 3'600 места) от определените места с промяната на § 5 на ПМС 64/2016 г.

Тук остава неизяснен и въпросът – незаетите места до тези, определени с § 5 на ПМС 64/2016г ., ще могат ли да се заемат от студенти приети по други критерии и с оценки по други ДЗИ предмети, след като така записана нормата в проекта е с императивен характер и не позволява това.

Atanas IGNATOV VLADIKOV
Digitally signed by Atanas IGNATOV VLADIKOV
Date: 2025.09.23 10:22:56 +03'00'

С уважение: .....

доц. д-р Атанас И. Владиков

Ексклузивен преподавател на основен трудов договор и щатен доцент по „Международни икономически отношения" в Пловдивски университет „Паисий Хилендарски", гр. Пловдив
Главен експерт „Международни мрежи", Пловдивски университет „Паисий Хилендарски", гр. Пловдив
Вещо лице по съдебно-икономически експертизи - регистриран в юрисдикцията на Окръжен съд - Пловдив
Изразеното Становище е лично и не ангажира институцията, в която работя!
23.09.2025 г.

https://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=9533